

**ДИТИНА І БІБЛІОТЕКА:
ЗАПОРУКА НАШОГО
УСПІХУ**

Рік 2022

Відповідальна за випуск **Т.М. Клюй**
Комп'ютерна верстка, набір та оформлення **Н.І. Шеша**
Редактор **Л.М. Казакова**

Дитина і бібліотека: запорука нашого успіху. Рік 2022 (аналітично-статистичний огляд) / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; уклад., комп. верстка, набір та оформ. Н. Шеша. – Чернігів, 2023. – 32 с.

У виданні аналізується діяльність бібліотек для дітей Чернігівської області в умовах воєнного стану: зміни, які відбулись у бібліотечній мережі та кадровому складі; статистичні показники; матеріально-технічна база; стан бібліотечних фондів та ін. Висвітлюються значимі соціокультурні заходи, спрямовані на залучення дітей до бібліотеки, промоцію читання. Видання адресоване фахівцям у галузі бібліотечної справи.

Зам. № 2

© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»

**Департамент культури і туризму, національностей та релігій
Чернігівської обласної державної адміністрації**

**КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
Чернігівської обласної ради**

Дитина і бібліотека: запорука нашого успіху

Аналітично-статистичний огляд

Рік 2022

Чернігів – 2023

На сьогодні Чернігівська область має **5 районів** - Корюківський, Ніжинський, Новгород-Сіверський, Прилуцький, Чернігівський район та **57 територіальних громад**. Мережа бібліотек Чернігівської області станом на 01.01.2023 року нараховує **576 бібліотек**. Серед загалу, виокремлюються **24 спеціалізованих бібліотек для дітей**: Чернігівська обласна бібліотека для дітей і 23 бібліотек для дітей.

Розподіл бібліотек для дітей **за територіальним принципом**:

Корюківський район – **2 бібліотеки** (8,3%);

Ніжинський район – **6** (25%);

Новгород-Сіверський район – **1** (4,2%);

Прилуцький район – **3** (12,5%);

Чернігівський район – **12** (50%).

З початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну 26 бібліотек Чернігівської області постраждали від рук окупантів, бібліотеки 12 громад та міста Чернігова або були пошкоджені, а три з них зруйновані повністю. Згоріли приміщення, фонди, документація у Количівській, Лукашівській бібліотеках-філіях. В деяких бібліотеках Сновської громади проживали окупанти, брали літературу та документи на розпал, писали свої надписи в приміщеннях бібліотек. У селах Велика Вісь та Вишневе Ріпкинської ТГ частково знищений фонд. В Городнянській громаді п'ять бібліотек мають пошкодження будівель.

Зруйновані та пошкоджені бібліотеки Чернігівської області:

Іванівська публічна бібліотека Іванівської ТГ.

Хрещатенська бібліотека-філія Кіптівської ТГ.

Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка.

Обласна бібліотека для юнацтва.

Чернігівська центральна міська бібліотека ім. М. М. Коцюбинського.
Чернігівська міська бібліотека для дітей ім. О. Довженка.
Бібліотека-філія № 7 Чернігівської МЦБС.
Бібліотека-філія № 8 Чернігівської МЦБС.
М-Коцюбинська публічна бібліотека.
Бібліотека-філіал №19 с. Піски Бобровицької ТГ.
Бібліотека-філіал №23 с. Стара Басань Бобровицької ТГ.
Новобасанська бібліотека Новобасанської ТГ.
Новобиківська бібліотека Новобасанської ТГ.
Новгород-Сіверська міська бібліотека.
Дорогинська сільська бібліотека Ічнянської ТГ.
Крупичпільська сільська бібліотека Ічнянської ТГ.
Сеньківська бібліотека-філія Городнянської ТГ.
Деревинська бібліотека-філія Городнянської ТГ.
Всіхсвятськослобідська бібліотека-філія Київської ТГ.
Грабівська бібліотека-філія Куликівської ТГ.
Бурівська бібліотека-філія Тупичівської ТГ.
Прилуцька міська бібліотека №3.
Новобілоуська сільська бібліотека Новобілоуської ТГ.
Старобілоуська сільська бібліотека Новобілоуської ТГ.
Рівнопільська сільська бібліотека Новобілоуської ТГ.

Отже, мережа дитячих бібліотек області залишилась без змін.
На сьогодні - це **24 дитячі книгозбірні**.

Даний огляд базується на статистичних даних за 2022 рік, наданих спеціалізованими бібліотеками для дітей, та дає можливість отримати загальне уявлення про роботу бібліотек, ефективності їхньої

діяльності. Статистичні дані наводяться без урахування показників Чернігівської обласної бібліотеки для дітей.

Роботу бібліотек для дітей області забезпечували **63 фахівця**, які працювали в режимі повної робочої зайнятості – **58 осіб**, та **5** - неповний робочий день.

За освітою: **32** особи мають повну вищу, у т.ч. **19** – бібліотечну;

31 особа – базову вищу, у т.ч. **29** – бібліотечну.

За стажем бібліотечної роботи:

більше **20 років** працює **40 осіб** (63,5 %);

від **10 до 20 років** – **9 осіб** (14,3 %);

3-9 років – **10 осіб** (15,9 %);

до **3 років** – **4** (6,3 %).

Відрадно, що в дитячих книгозбірнях працюють досвідчені фахівці, стаж роботи яких нараховує більше 20 років, але разом з тим це говорить і про старіння кадрів, відсутність притоку молоді.

Слід зазначити, що відбулися певні кадрові зміни у бібліотечних колективах. Це - бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка Чернігівської міської ЦБС, дитяча бібліотека КЗ "Публічна бібліотека Куликівської селищної ради" та Сосницька бібліотека для дітей. В цих установах змінились керівники.

Належність бібліотек до **груп за оплатою праці** розподілилися наступним чином:

8 установ – до **3-ої групи**;

8 – до **4-ої групи**;

7 – **поза групою**.

Хоча бібліотеки для дітей, з огляду на наявні можливості, максимально перенесли послуги в інтернет-простір, але стали від того не менш важливими та потрібними громаді. Про що свідчать і статистичні дані за звітний рік.

Протягом 2022 року спеціалізованими бібліотеками для дітей **надано полуги 29,4 тис.** дітей різного віку та організаторів дитячого читання. За **єдиною реєстраційною** картотекою користувачами бібліотек стали **23,8 тис.** осіб, з яких дітей **до 15 років** включно – **76,8%; понад 15 років** і старше – **23,2%.**

Книговидача – 512,84 тис. прим., в порівнянні з минулим роком на **100 тис.** прим. документів менше. Із усієї кількості документів видано **книг – 72,6%, періодики – 27%, ЕВ – 0,4%.**

Відвідування становить **201,3 тис.** осіб. Користувачі змогли скористатися і реальним, і віртуальним простором, який створювали бібліотекарі, задовольняючи і передбачаючи потреби громади. Порівняно з 2021 роком збільшилася аудиторія онлайн користувачів, оскільки частину заходів бібліотеки для дітей перенесли в інтернет-простір, де на власних е-ресурсах здійснюють популяризацію книги і читання, навчають медіаграмотності та правилам безпеки. **Сторінки сайтів** ведуть **2** бібліотеки – *Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка та Дитяча бібліотека-філія №2 Чернігівської міської ЦБС, 19* бібліотек ведуть сторінки в соціальних мережах. Facebook, youtube виявилися найпопулярнішими соціальними платформами, які використовували бібліотеки для допису про події з фотографіями, інформування про послуги, висвітлення власних книжкових колекцій, підтримки проєктів інших бібліотек тощо.

Бібліотечний фонд спеціалізованих бібліотек для дітей.

Характерними рисами ситуації, яка склалася в поточному комплектуванні, є скорочення обсягу надходжень нової літератури та відсутність стабільного фінансування на місцях. Поповнення фондів, як різногалузевою літературою, так і художніми виданнями, здійснювалося з різних джерел. Загалом це книги отримані згідно

програми Поповнення фондів публічних бібліотек від УІК, решта – дарунки.

До бібліотек для дітей за звітний рік **надійшло – 5,09 тис.** прим. документів (менше на **3тис.** порівняно з 2021 р.). Серед отриманих друкованих видань: **87,6% – книги і 12,4% – періодика; 99,1%** надходжень – документи **українською мовою.**

На виконання Рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики, а також листа від Держкомтелерадіо так звані, ворожі книги почали вилучатись, також під списання потрапили застарілі за змістом та зношені книжки. Усього з бібліотечних фондів **вибуло – 27,6 тис.** примірників, основна частина це книги, російськомовні. Вибуття документів за видами: **книг – 89,5%, періодики – 10,5%.**

На 1 січня 2023 року фонди дитячих книгозбірень Чернігівщини налічують **406,6 тис. примірників документів.** Порівняно з 2021 роком він зменшився на 22,5 тис. прим. За мовною ознакою - пріоритет за українськомовними документами – 58,6%.

Бібліотеки для дітей, як сучасні інформаційні заклади, не можна уявити без комп'ютерів і копіювально-розмножувальної техніки. На 1.01.2023 року дитячі бібліотеки мали: **62 комп'ютери, 30** одиниць **копіювально-розмножувальної техніки, 18** одиниць **мультимедійного обладнання.**

Засоби зв'язку: 17 бібліотек для дітей мають **електронну пошту, 12 – стаціонарний телефонний зв'язок.** Доступом до мережі **Інтернет** забезпечені **22** бібліотеки для дітей.

Платні послуги надавались лише в **Прилуцькій міській бібліотеці для дітей ім. Павла Білецького-Носенка.** Напрацювання від платних послуг – **2,7 тис. грн.**

Загалом, для розвитку і створення привабливості закладів, бібліотеками для дітей **залучено 72,4 тис. грн.** спонсорських і благодійних внесків.

Ефективність забезпечення потреб користувачів у бібліотечних послугах залежить від їхнього вивчення. Обласна бібліотека для дітей долучає дитячі бібліотеки області до участі у всеукраїнських дослідженнях. Протягом 2022 року стали учасниками обласних етапів двох всеукраїнських **онлайн досліджень та моніторингів:** «Незадоволений читацький попит на вітчизняні україномовні книжкові видання для дітей та юнацтва в спеціалізованих бібліотеках України для дітей у 2022 році» та «Сучасний стан краєзнавчої діяльності спеціалізованих бібліотек України для дітей» від НБУ для дітей.

Протягом 2022 року Чернігівська обласна бібліотека для дітей вела активну роботу з **підвищення кваліфікації працівників** книгозбірень Чернігівщини. Заняття проводилися у форматі онлайн на платформі Zoom.

Організоване Чернігівською обласною бібліотекою для дітей заняття навчального тренінгу «**Практична медіаграмотність**» проходило за участю працівників бібліотек для дітей та публічних бібліотек міських, селищних, сільських територіальних громад – близько 55 осіб. Слухачі здобули навички з аналізу медіатекстів, перевірки достовірності інформації та навчилися самі проводити аналітичні заняття.

Керівники спеціалізованих бібліотек для дітей та працівники відділів обслуговування дітей публічних бібліотек ОТГ Чернігівщини долучилися до заняття обласної навчально-практичної школи «**Формат роботи з читачами-дітьми в умовах сучасних реалій**». У діловому спілкуванні розглядалися питання роботи дитячих бібліотек області і Чернігівської обласної бібліотеки для дітей, зокрема, в сучасних

реаліях; проблеми які спіткали бібліотеки щодо оновлення книжкових фондів, які шляхи їх вирішення, власний досвід і рекомендації; основні аспекти вилучення літератури з фондів бібліотек України. Запрошеною гостею заняття стала науковиця і письменниця, книгознавиця, біографістка, літературний критик, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, провідний бібліограф Національної бібліотеки України для дітей Марченко Наталія Петрівна. У своїй доповіді «Двоадресність дитячої книги та її комунікаційні можливості» Наталя Петрівна погрузила семінаристів у світ сучасної дитячої літератури, про її можливості для виховання підростаючого покоління. Мова йшла про те, що відношення до дитячої літератури як суто дитячої абсолютно неправильне. Зараз виходить дуже багато книжок для дітей, які із задоволенням читають і дорослі, і діти, що дуже важливо, адже приводить у підсумку, до сімейного читання і обговорення.

26 жовтня на базі Чернігівської обласної бібліотеки для дітей пройшов онлайн-семінар «Дитяча бібліотека в реаліях сьогодення» для працівників відділів обслуговування дошкільників та учнів 1-4 класів дитячих і публічних бібліотек Чернігівщини. Розглядалися питання про те, як Чернігівська обласна бібліотека для дітей працювала під час облоги і як працює зараз, які перспективи подальшої роботи, проблеми і шляхи їх вирішення. Було наголошено про те, що навіть в таких складних умовах, бібліотека мобілізувалася і працює дуже наполегливо, активно, креативно. Завідувачка відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4 класів поділилася досвідом роботи відділу у нових реаліях, нових формах роботи в обслуговуванні читачів.

Почесною гостею семінару стала українська письменниця з Коропа, лауреат багатьох премій, в тому числі «Коронація слова»,

Валентина Михайленко, з якою завідувачка відділу обслуговування учнів 5-9 класів провела онлайн-інтерв'ю про її нову книгу для підлітків «Скарб під знаком риби».

Обговорення почутого стало підбиттям підсумків семінару і довело, що не дивлячись на складну ситуацію в країні, матеріальну скруту, важкий психологічний стан, бібліотекарі Чернігівщини заряджені на плідну працю з вірою в перемогу.

Своїм досвідом роботи Чернігівська обласна бібліотека для дітей ділилась з фахівцями місцевих органів управління освітою, які координують питання бібліотечних фондів, на вебінарі, організованому ЧОІППО імені К.Д. Ушинського.

Протягом 2022 року обласною бібліотекою для дітей спільно з бібліотеками області проведено 5 всеукраїнських та міжнародних заходів, із залученням дітей віком від 6 до 18 років.

Дещо з історії конкурсів 2022 року. На обласний тур Всеукраїнського конкурсу плакатів «Майбутнє планети у наших руках!» надійшло **43 роботи**. Кращі 8 індивідуальних і колективних робіт представляли Чернігівщину у завершальному турі, що проходив у НБУ для дітей (м.Київ). Серед робіт учасників конкурсу, які отримали відзнаку Національної бібліотеки України для дітей, є і робота нашої юної землячки з Новгород-Сіверщини. Дівчинка нагороджена дипломом та подарунком від організаторів конкурсу. У фойє Чернігівської обласної бібліотеки для дітей, була представлена виставка учасників конкурсу «Майбутнє планети у наших руках!» з якою із задоволенням знайомилися містяни та гості міста.

Завдяки проведеній бібліотеками області організаційній роботі, діти Чернігівщини прийняли участь та стали переможцями Всеукраїнського онлайн-конкурсу із правового просвітництва

«Конституція для всіх: і великих, і малих» до дня Конституції. Мета – популяризація серед дітей Конституції України. Організаторами конкурсу виступили Національна бібліотека України для дітей та Громадська організація «Асоціація розвитку суддівського самоврядування України». Співорганізаторами конкурсу в регіоні стали Чернігівська обласна бібліотека для дітей та бібліотеки для дітей територіальних громад. Конкурс проводився з 18 квітня до 28 червня 2022 року. Учасники – діти від 6 до 12 років. За Положенням конкурсу дітям необхідно було створити відеоролик, на якому вони декламують одну із статей книжки «Конституція для всіх: і великих, і малих». Це перша в Україні віршована Конституція. Автор – Володимир Читай, ілюстратор – Ірина Шаганян. На інформаційні ресурси організаторів конкурсу було завантажено 1296 відеороликів, з них допущено до участі 1054. Від Чернігівської області (за згодою батьків) учасниками стали 46 дітей із 8 територіальних громад, які представили 50 відеороликів. Переможців визначали у двох номінаціях: «Вибір глядачів», «Вибір журі». На Всеукраїнському рівні лауреатами конкурсу стали 10 дітей Чернігівщини, 2 (двоє) – отримали гран-прі і троє читачів стали переможцями. Усі фіналісти та переможці отримали дипломи від організаторки конкурсу – НБУ для дітей та його співорганізаторів, а також примірник книги «Конституція для всіх: і великих, і малих» та футболки з символікою Конкурсу. Чернігівська ОБД була відзначена спецвідзнакою від журі **«Бібліотеки, що організували конкурс в умовах активних бойових дій»**.

Вперше Чернігівська обласна бібліотека для дітей прийняла участь у Всеукраїнському конкурсі «Лідер читання 2022» присвяченого 300-річчю від дня народження Григорія Сковороди. Конкурс мав два тури.

І обласний тур організувала і провела Чернігівська обласна бібліотека для дітей. Він тривав з 1 липня до 24 серпня 2022 року. 22 кращих учасників представляли свої регіони в обласному турі та змагалися за звання «Лідера читання» області. При визначенні Лідера читання журі враховувало відгук на улюблену книгу, відповіді онлайн-вікторини «Що ти знаєш про нашу бібліотеку?»; краєзнавчої вікторини «Моя країна – Україна! Чернігівщина – мій рідний край»; гри-пошуку, присвяченої творчості Г. Сковороди та власноруч зроблену квітку соняха. Лідером читання Чернігівської області стала - Яковищенко Анастасія, читачка Чернігівської обласної бібліотеки для дітей, яка виборола III місце у Всеукраїнському другому турі конкурсу, який проводила Черкаська обласна бібліотека для дітей у форматі онлайн-вечірки для переможців обласних етапів змагання.

Переможцями обласного туру щорічного Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «**Творчі канікули-2022**» визначили 7 дітей. Обласним журі було розглянуто 84 творчі роботи, що надійшли до оргкомітету Чернігівської обласної бібліотеки для дітей. Твори представляли автори з 14 сільських, селищних, міських територіальних громад різних районів області. Кожен конкурсант мав змогу обрати будь-яку номінацію та проявити себе як поет чи прозаїк. Найбільше «змагання» відбувалося у номінаціях «Моя Україна: з вірою у Перемогу!», «Природа – джерело натхнення та краси», «Безмежний світ моєї уяви» та «Моя майбутня професія». На всеукраїнському рівні твори наших 2 юних авторів увійшли до збірки «Творчі канікули - 2022», яку видала НБУ для дітей.

Юні користувачі бібліотек Чернігівщини долучились до Міжнародного конкурсу дитячої листівки «**Дітям світу – сонце й мир**», який проходив з 10 червня по 12 жовтня 2022р., організаторами якого є Національна бібліотека України для дітей, Національна секція

Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги IBBY, Українська асоціація працівників бібліотек для дітей, Національна спілка художників України. 30 фіналістів презентували свої малюнки на розгляд обласного журі, яке визначило переможців конкурсу. Творчі роботи 8 переможців надіслано до Національної бібліотеки України для дітей для участі у підсумковому турі конкурсу.

Загалом, учасниками конкурсів стали більше 200 дітей від 6 до 18 років із міських, селищних, сільських територіальних громад Чернігівщини.

В щорічному обласному конкурсі **«Краща бібліотека 2021 року»** серед дитячих бібліотек області, кращими були визнані:

I місце – Семенівська бібліотека для дітей

II місце – Бобровицька бібліотека для дітей

III місце – Срібнянська дитяча бібліотека

Бібліотеки презентували свої досягнення, були нагороджені дипломами та подарунками.

Робота бібліотек у 2022 році була нелегкою, але досвід, отриманий у період роботи під час епідемії коронавірусу, тут став у пригоді. В умовах військового стану головним завданням було - забезпечити безпечне обслуговування читачів і створити безпечні умови роботи бібліотекарів.

Поступово робота бібліотек налагодилася за планом, виробилися алгоритми поведінки і маршрути евакуації під час повітряних тривог. У звітному році, маючи попередній досвід, бібліотекарі поєднували у своїй роботі як онлайн, так і офлайн форми роботи.

В умовах сьогоденних реалій, коли існує загроза втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає необхідність здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді, формування

нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Як і вся країна, бібліотеки Чернігівщини, живуть і функціонують у нових реаліях воєнного часу, де є місце руйнаціям, втратам, роботі 24/7, допомозі ЗСУ та тимчасовим переселенцям. Приймаючи виклики, поставлені російською війною, книгозбірні, як центри національно-патріотичного виховання, збереження духовних та культурних цінностей нації продовжують нести свою місію допомоги підростаючому поколінню не втратити національну ідентичність, виховуючи патріота свого містечка та країни. Дитячі книгозбірні - як одна велика родина, не зупиняли свою роботу з перших днів війни, розуміючи, наскільки важливим є розвиток культури у цей непростий час.

Дитячі бібліотекарі області активно долучились до волонтерської діяльності. Зокрема, це – збір і закупівля продуктів харчування, ліків, засобів гігієни, які передаються до гуманітарних центрів; плетінням маскувальних сіток; виготовленням свічок тощо. Бібліотеки роблять внесок у перемогу України у війні, займаються волонтерством, допомагають постраждалим і переміщеним українцям, ЗСУ, воюють на інформаційно-інтелектуальному фронті, головним важелем якого є популяризація читання, зокрема української книжки для дітей, адже читаюча нація – запорука успішного майбутнього України. Нинішні умови стимулюють дитячі бібліотеки Чернігівщини до нових форматів співпраці зі своїми користувачами.

Бібліотекарі проводять збір коштів для Збройних сил України, приймали участь в акції «Ворожу літературу - на макулатуру, гроші на ЗСУ».

Сосницька бібліотека для дітей проводила акцію «Допоможи Збройним Силам України». До акції залучили всіх бажаючих жителів села. Діти з допомогою дорослих виготовляли та продавали свої

вироби. Кожної п'ятниці на центральному ринку школярі все літо продавали свої вироби. Вилучені кошти передали воїнам ЗСУ.

Дитячі книгозбірні області значну увагу спрямовували на формування у дітей та підлітків високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. У бібліотеках оформлено низку книжково-ілюстративних виставок патріотичного спрямування та проведені такі заходи:

до Дня Соборності України:

- Виставка-екскурс «Моя Україна – велична і єдина» (Семенівська бібліотека для дітей).
- Створений ланцюг Єднання «День злуки візьмемось за руки» (Озерянська сільська бібліотека-філія Бобровицької ПБ).
- Книжкова виставка «Великий день єднання» (Лосинівська селищна бібліотека для дітей).
- Патріотична вітрина-кросворд «22 січня - День Соборності України» (Замглайська селищна бібліотека Ріпкинської ТГ).
- Історичний хроноскоп «Соборність України під прапором волі» (Сновська бібліотека-філіал для дітей).
- Година державності «Майбутня доля мислилась соборно» (Срібнянська дитяча бібліотека). Учасники заходу дали змістовні відповіді на питання патріотичного квесту: «Нам берегти тебе, соборну і єдину», де розширили свої знання з історії та культури українського народу.
- Флешмоб «В день Соборності та злуки, з заходу на схід, візьмемось всі за руки, бо один ми рід» (Тупичівська сільська бібліотека-філія для дітей).

до дня вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні:

- Літературний компас «Час плине - пам'ять залишається» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Патріотична онлайн-година «Небесна Сотня: незламна сила волі й духу» (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Тематична виставка «А Сотню вже зустріли Небеса» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).
- Книжкова виставка «Тільки тим історія належить, хто за неї бореться, живе» (Ріпкинська бібліотека для дітей).
- Інформаційна поличка «Янголи на білих крилах» (Дитяча бібліотека-філія №3 Чернігівської міської ЦБС).

Річниця бою під Крутами - ще один привід згадати минуле і переосмислити уроки історії. **До Дня пам'яті героїв Крут в бібліотеках проведено:**

- Книжкова виставка «Крути: подвиг і трагедія» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Година інформації «Невгасна пам'ять Крут» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).

до Дня пам'яті жертв Голодомору:

- Книжкова виставка «Доки горить свіча» (Янжулівська бібліотека-філія Семенівської ПБ).
- Книжкова виставка «Стражденний біль голодної країни» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Виставка-реквієм «У пам'ять про скорботний 33-й...» (Вертіївська сільська публічна бібліотека для дітей).

до Дня Незалежності бібліотеками проведено такі заходи, як:

- Майстер-клас «Квітка Незалежності» (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Книжково-ілюстративна виставка «Україна – понад усе єдина і незалежна!» (Семенівська бібліотека для дітей).

- Книжкова виставка «Хай світлим буде день твій, Україна» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).
- Книжкова виставка «Нехай святиться ім'я твоє, Україно!» (Лосинівська селищна бібліотека для дітей).

До Дня Державного Прапора України:

- Тематична поличка «Прапор України - символ віри і надії» (Ріпкинська бібліотека для дітей).
- Книжково-ілюстративна виставка «Прапор, що пройшов крізь віки» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).

до дня Конституції України:

- Виставка дитячих малюнків «Хай сонечко сяє всім дітям України» (Вертіївська сільська публічна бібліотека для дітей).
- Книжкова виставка «Конституція Батьківщини» (Семенівська бібліотека для дітей).
- Книжкова виставка «Батьківщина – це вся Україна, що в цілому світі одна» (Бобровицька бібліотека для дітей).

до дня Захисника та захисниць України:

- Патріотична година «Козацька слава України» (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Майстер-клас по виготовленню соняшника – символу пам'яті загиблих захисників (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Патріотична година «Сила нескорених» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).
- Конкурс «Козацькі забави» (Тупичівська сільська бібліотека-філія для дітей).
- Працівники Чернігівської міської бібліотеки для дітей імені О.П. Довженка провели патріотичний батл у співпраці з офіцерами відділу цивільно-військового співробітництва оперативного командування

«Північ», між двома командами «Розбійники» та «Гарбузики» – учнями 7-В загальноосвітньої школи №20. Співорганізатори – військові, підготували від себе завдання, що стосувалися Збройних сил України. І тут школярі показали себе з кращої сторони, вони відповіли на всі питання, чим неабияк здивували військових. Офіцери від Чернігівської міської централізованої бібліотечної системи отримали в подарунок – окопні свічки.

до дня Збройних Сил України:

Для юних читачів у бібліотеках Чернігівщини організовуються різні заходи: виставки-вшанування, години пам'яті, зустрічі з воїнами, обговорення та презентації книг про війну в Україні. У дитячих бібліотеках та бібліотеках-філіях громад оформлені куточки патріота та викладки літератури, на яких представлені не лише книги, а і найсвіжіші матеріали з періодичних видань на теми: «Героїв стежина: від батька до сина!», «Назавжди воїни і патріоти», «Герої сьогодення», «Пам'ятаємо минуле заради майбутнього». Учні молодших класів завжди готують свої подарунки воїнам, пишуть листівки, малюють чудові малюнки, власноруч створюють пам'ятні сувеніри. Ця допомога солдатам, які сьогодні захищають територію та кордони нашої держави сприяє вихованню у користувачів бібліотек поваги до мужності та самовідданості сучасних борців за незалежність і цілісність держави.

- Книжково-ілюстрована виставка «Дякуємо захисникам» (Семенівська бібліотека для дітей).
- Майстер-клас «Збройні сили України – слава, гордість, міць країни» з виготовлення патріотичних оберегів - ангелів та сердечок для воїнів ЗСУ (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).

До Дня вшанування дітей загиблих внаслідок збройної агресії РФ проти України працівники Прилуцької міської бібліотеки для дітей ім. Павла Білецького-Носенка у відео форматі створила патріотичний сторітелінг

«Вибач, сину!». Це - Історія життя та смерті Народного Героя України Степана Чубенка жорстоко закатованого і розстріляного озброєними бандитами в Краматорську.

до Дня Гідності та Свободи:

- Книжкова виставка «Майдан у кожному серці» (Семенівська бібліотека для дітей).
- Мистецький захід «Пісенні крила української державності та соборності» (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Година історичної правди «Свобода, воля і честь понад усе» (Бобровицька бібліотека для дітей).

до святкування Міжнародного дня рідної мови та Дня Української писемності та мови бібліотеки для дітей долучились дуже цікавими заходами:

- Мовний турнір «Мов джерельна вода, рідна мова моя» (Погорільська бібліотека-філія Семенівської ПБ).
- Челендж-марафон «Слово до слова - зложиться мова» (Варвинська дитяча бібліотека).
- Ігровий квест «Подорож у країну рідної мови» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Виставка літератури «Душа народу бринить у слові» (Вертіївська сільська публічна бібліотека для дітей).
- Книжкова полицка «Хай буяє, як квітка ранкова, мова чиста, моя рідна мова» (Добрянська селищна бібліотека для дітей).
- Гра-вікторина «Країна мовних цікавинок» (Сновська бібліотека-філія для дітей).
- Літературний ранок «О, мово рідна, України слава» (Срібнянська дитяча бібліотека).
- Онлайн-урок «Рідна мова – калинова» (Дитяча бібліотека-філія №3 Чернігівської міської ЦБС).

В день української писемності та мови в дитячих книгозбірнях традиційно проводяться різноманітні заходи. Всі вони присвячені темі писемності та грамотності. У цей день зазвичай пишуть диктанти, проводять тематичні вікторини та олімпіади з української мови. Юні користувачі *Бахмацької міської бібліотеки-філії для дітей* декламували вірші про мову на бліц-турнірі «Чарівні слово і душа у мові рідній возз'єднались». *Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка* на сторінці сайту та Фейсбук розмістила мовний гравікон «Безцінна спадщина мого народу», який знайомив з віршами прилуцьких, чернігівських та українських письменників про українську мову.

Мовознавчий батл, що відбувся у новоствореному освітньому центрі ЗОШ №20, напередодні Дня української писемності та мови, між семикласниками, учасниками гуртка «Юних мовознавців», що діє при *бібліотеці для дітей ім. О.П. Довженка Чернігівської міської ЦБС*, підтвердив значення слова. Хто з гуртківців краще знає рідну мову оцінювали організатори змагань, які були налаштовані принципово і не підтримували жодну з команд. Оцінювалися лише відповіді, за які школярі отримували бали, їх кількість і визначала переможця.

Екологічне виховання:

- Екологічна година «Серце Землі в наших долонях» (*Добрянська селищна бібліотека для дітей*).
- Година довкілля «За чистий фасад і зелений полісад» (*Новояриловицька сільська бібліотека Добрянської ТГ*).

З нагоди **300-річчя** від дня народження філософа, поета, байкаря **Григорія Сковороди** *Семенівська бібліотека для дітей* провела онлайн-конкурс читців на краще виконання байок автора «Байки розумні і повчальні». Учасниками були діти Семенівської громади, які записували

відеоролик виконання байки Г. Сковороди та розміщували в соціальній мережі Фейсбук у групі Семенівська бібліотека для дітей з хештегом #Байки_розумні_і_повчальні.

Варвинська дитяча бібліотека провела конкурс ілюстрацій до байок «Світ Сковороди у буянні фарб», флешмоб «Читайте Сковороду» та квест «Стежками мандрівного філософа».

- Книжкова виставка «Великий мислитель українського народу», Нон-стоп "Сковорода від А до Я": простими словами про велику людину (за книгою Леоніда Ушкалова "Григорій Сковорода від А до Я") (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Гра «Сковорода від А до Я» (Сновська бібліотека-філіал для дітей).
- Книжкова виставка «Григорій Сковорода – український Сократ» (бібліотека-філія№3 для дітей Чернігівської міської ЦБС).

до Дня святого Валентина:

- Розважальна програма «Найщиріші привітання у Всесвітній день кохання» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Книжкова виставка «Історії кохання в творах українських письменників» (Тупичівська сільська бібліотека-філія для дітей).
- Майстер–клас «Конвертики для привітань» (бібліотека-філія № 2 для дітей Чернігівської міської ЦБС).

до Дня вишиванки:

- Виставка рушників на благодійному святі «Вишиванка - символ України» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Відео-презентація «Вишиванка – дзеркало народної душі» (Вертіївська сільська публічна бібліотека для дітей).

- Експрес-інформація «З днем вишиванки, Україно моя» (Сосницька бібліотека для дітей).

Патріотична фотозона «Вишиванка – це модно і гарно» діяла на бібліомайданчику Прилуцької міської бібліотеки для дітей ім. Павла Білецького-Носенка. Працівники бібліотеки створили святкову фотозону для містян, яку доповнювала виставка книг під назвою «Бібліотека – володарка скарбів», що відповідала тематиці свята Вишиванки. Відвідувачі бібліотеки мали змогу провести фотосесію і отримати незабутні світлини на згадку про свято Вишиванки 2022 року.

до Дня української хустки:

- Флешмоб «Хустку одягаю – Перемогу закликаю» (Ріпкинська бібліотека для дітей).

Краєзнавство:

- Краєзнавчий куточок «Священний край! Тут наша доля, серце і душа!». Задля пам'яті наших героїв зібрана інформація «Загиблі герої Чернігівщини». Влаштована книжкова виставка «Мій край – частинка України» (Бобровицька бібліотека для дітей).
- Інформаційні викладки «Родом з Чернігівщини» - серія літературних портретів земляків (бібліотека-філія №3 для дітей Чернігівської міської ЦБС).

Активно долучилися бібліотеки для дітей області до **Національного тижня читання**, який проводив Український інститут книги спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України з 12 по 19 грудня 2022 року. Книгозбірні активно приєднались до флешмобу «Зачитане до дірок» і представляли книги, що користуються шаленим попитом.

З настанням літа, а отже і літніх канікул, життя бібліотеки вибухає новими фарбами – розпочинаються **Літні читання**, які передбачають проведення різноманітних заходів для дітей: віртуальні подорожі, екскурсії, інтелектуально-пізнавальні ігри, літературні вікторини, пізнавальні розваги, мистецькі лото, відеоперегляди і т. д. В рамках програми «Літо з бібліотекою» Варвинська дитяча бібліотека проводила квест «Як знайти найбільший скарб?», вікторину «Літо на книжковій хвилі», піар-акцію «На природу та читай».

- Літні розваги на лавці «Книга збирає друзів» (Лосинівська селищна бібліотека для дітей).
- Літні читання під «Бібліопарасолькою» (Ріпкинська бібліотека для дітей).
- Програмні читання «Разом з книгою ми зростаємо» (Бібліотека-філія для дітей № 2 Чернігівської міської ЦБС).
- Пізнавально-ігровий диліжанс «Щаслива дитина – квітуча країна» (Сновська бібліотека-філіал для дітей).
- Проєкт «Бібліотека на дитячому майданчику» (Бобровицька бібліотека для дітей). Зустрічі відбуваються у Бібліоальтанці. Для наймолодших відвідувачів проводили розважально-пізнавальний захід «Літо пора розваг». На ньому діти мали змогу: пограти в настільні ігри, твістер, відповісти на питання вікторини.

З нагоди Міжнародного дня захисту дітей:

В цей день в бібліотеках традиційно проводиться конкурс малюнків на асфальті.

Ніжинська міська бібліотека-філіал №4 для дітей провела захід «Веселкова країна дитинства». В ігровій формі бібліотекарі знайомили діток з дитячими книжками, читали цікаві загадки, погралися надворі в рухливі ігри, а на завершення діти отримали солодкі призи. Розважальна програма «У дружбі наша сила» поєднала прилуцьку

дітлашню та дітей–переселенців. На офіційній частині свята дітей вітали зі святом директор бібліотеки та інші гості. Підводилися підсумки акції «Подаруй дитині книги» - діти отримали подаровані книги. Ігрова частина свята передбачала конкурси та змагання. Присутні робити світлини біля тематичної фото зони та патріотичний малюнок на обличчі.

- Онлайн–конкурс «Книгу прочитай, героя вгадай!» (Семенівська бібліотека для дітей).
- Бібліотечне свято "МИ ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНА!" (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей).
- Драйв-шоу «Веселе дитинство» (Бобровицька бібліотека для дітей).

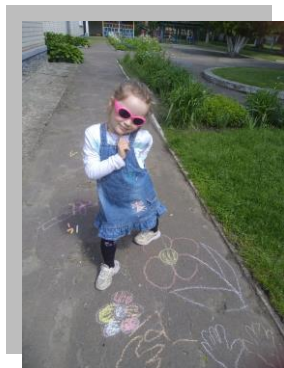
В Бобровицькій бібліотеці для дітей відбувся майстер–клас з виготовлення патріотичних янголів. Також в книгозбірні облаштували ігрову кімнату для найменших користувачів. Це простір, де діти можуть бути такими які вони є – активними, творчими, неслухняними. Ігровий простір «дитячої кімнати» обладнаний спеціальними меблями, заповнений іграшками, іграми, цікавими дитячими книжками. Це значно підвищує відвідуваність бібліотеки і зацікавленість дітей до читання, а також сприяє живому спілкуванню дітей між собою.

Найкращі напрацювання бібліотек з користувачами–дітьми знайшли відображення у матеріалах блогу «Бібліотечна Формула Успіху» методичного відділу Чернігівської обласної бібліотеки для дітей (<https://librarysuccessformula.blogspot.com/>). На сьогодні відвідуваність 67246 переглядів.

З огляду на викладене, можна з впевненістю сказати, що в цей непростий період для країни, дитячі бібліотеки стали на сторожі дітей і дорослих від суму, самотності та тяжких буднів, і ще раз підтверджують, що є культурно-просвітницькими, інтелектуально-творчими та релаксаційними просторами соціуму своїх громад.

Дитина і бібліотека: запорука нашого успіху

Аналітично-статистичний огляд

Рік 2022

Відповідальна за випуск Т.М. Ключ
Комп'ютерна верстка, набір та оформлення Н.І. Шеша
Редактор Л.М. Казакова

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
14032, м.Чернігів, Проспект Левка Лук'яненка, 22-А

Тел. 95-19-45, 95-18-62

<https://chernihiv-lib.org.ua/>
e-mail: chernigivodb@ukr.net